

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 45. An igitur & qualiter ipso jure amittantur beneficia & pensiones, contracto à Clericis matrimonio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Quest. 44. An & qualiter Clericus contrahendo matrimonium beneficii privandus sit?

R Esp. ad primum: Circa hanc quæstionem à SS. Canonibus statuuntur sequentia. Imprimis Clerici majoribus Ordinibus initiati, si matrimonium contrahere præsumperint, ad dimittendas uxores, agendamque poenitentiam de commisso scelere per suspensionis & excommunicationis sententiam compellendi, & insuper beneficiis præhabitis, privandi dicuntur. *c. 1. h. t. junctâ Gloss. fin. Pirh. h. t. num. 4.* & sic ea amittere coguntur. Clerici vero tantum initiati minoribus, si uxorem, uti possunt, duxerint, ad retinendas uxores, & beneficia dimittenda per censuras compellendi dicuntur. *cod. c. 1.* quia matrimonium tale validum, & beneficia unâ cum eo retineri nequeunt. Tum, quia, ut dicitur *c. diversis h. t.* in clericorum conversatione cithara malè concordat cum psalterio: hoc est, ut Gloss. *ibidem v. cithara.* Laicalis conversatio cum clericali ministerio. Tum quia alligatus uxori cogitat, quomodo placeat uxori, & sic divisus quasi in duo plenam sui non habeat potestatem, ut ei à quo stipendium recipit, plenius famuletur. Tum denique quia per tales rerum Ecclesiasticarum substantia solet deperire, dum ea, quæ ecclesiæ sunt, uxori, filiis, nepotibus alendis largiuntur. *c. Syracusane. dist. 28.* unde *cit. c. diversis.* Papa mandat Episcopo loci ut hujusmodi beneficiis, quæ in sua diœcesi adepti, privet, cum hac tamen exceptione: nisi fortè talibus Episcopus ipse scienter (hoc est, conscius de matrimonio ab iis contracto, aliterve inhabilibus ut Pirh. *h. t. num. 6.*) contulerit beneficia illa; tunc enim, non per ipsum Episcopum, sed per superiorem, puta, Metropolitanum vel Papam sint privandi; cum juxta *c. veniens de filiis Presbyt.* & Gloss. *in cit. c. diversis. v. non per te.* Episcopus proprio facto contradicere, illud reprobare & rescindere non potest. Secus, si ignoranter illis ea contulit; tunc enim per se illos privare poterit. *cit. Gloss. in idem c. diversis v. scienter.* Et si tales relinquere noluerint beneficia, ab Episcopo denunciari possunt superiori, nempe Papæ, non tamen accusari. Pirh. *cit. num. 6. in fine.* citans Innoc. *in cit. c. diversis. num. 2. & 3.* Denique statuitur *c. quod à te. h. t.* quod si clerici minorum Ordinum beneficiati ad incontinentiam proni accipiant uxores, priventur beneficiis. Ita tamen, ut, si ecclesiis in quibus intitulati, seu beneficium habuerunt, aliqua sua bona contulerint (quemadmodum olim frequens erat, ut clerici ecclesiæ seculari vel regulari sua bona seu possessiones suas conferrent) illa ipsis, postquam ab earum ecclesiarum ministerio & beneficio remoti fuerint, restitui debeant. Quod ipsum tamen cum Abb. *in cit. c. quod à te. num. 3.* ita distinguit Pirh. *h. t. num. 10.* Ut, quando hujusmodi clerici, seu conversi & oblati, ut vocantur se principaliter obtulerunt Ecclesiæ, bona vero sua accessorie, seu cum habitudine ad personam suam (quod factum in dubio censetur, si facta donatio omnium bonorum, vel saltem majoris aut magnæ partis eorum, ut Abb. *in c. 3. h. t. num. 5. & 6.* Sanch. *l. 7. mor. c. 12. à num. 6.* loquens de donatione facta à novitio, apud Pirh. *cit. n. 10.*) Si recedant ab Ecclesia, uti possunt, bona ipsis reddenda, accessorie sequente principale, & quia

R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. III.*

recedendo, tacite donationem factam ob causam, causâ non secutâ, revocare censentur. Si verò bona sua absolute principaliter & per se donarunt, ea repetere & recuperare nequeunt, dum ab ecclesia recedunt, nisi fortè, pauperes sint, & non habent, unde vivant; cum donatarius, cui facta donatio in magna quantitate, debeat donatorem ad inopiam redactum alere, ut Laym. *th. mor. l. 3. tit. 4. c. 12. num. 17.* & alii.

2. Resp. ad secundum: Dum citati canones dicunt, clericos conjugatos præhabitis beneficiis privandos esse, & compellendos ad ea relinquenda, ne contradicant aliis canonibus dicentibus & statuentibus, illos ipso jure privatos esse, id ita intelligendum non de ipso jure & titulo beneficii, sed de possessione illius ac fructuum, quod ea privandi per actualem expulsionem, etiam manu militari, ut Barbof. *in c. 1. h. t. num. 2.* & ad eam relinquendam per censuras, dum eam, postquam privati jam ipso jure titulo & jure beneficii, injustè vel etiam violenter retinere pergunt. Barbof. *l. c. Pirh. h. t. num. 12.* cum Gloss. *in idem c. 1. v. relinquenda.* ubi ea ait: meritò compellendi sunt, ut ea dimittant, quia vacare intelliguntur ipso jure. Unde quò ad factum solum sive possessionem retorquetur illa compulsio.

Quest. 45. An igitur & qualiter ipso jure amittantur beneficia & pensiones contracto à clericis matrimonio?

R Esp. ad primum: Clericus beneficiatus in minoribus constitutus validè contrahens matrimonium per verba de præsentè, ipso facto & jure amittit beneficia, eaque vacant citra omnem sententiam Judicis, ita ut statim ab eo momento conferri possint alteri. Arg. *cit. c. 1. Gloss. ibid. v. relinquenda.* Abb. *num. 4.* Barbof. *num. 2.* Pirh. *num. 11.* Sanch. *de matrim. l. 7. d. 42. num. 4.* Clarus *§. fin. quæst. 73. num. 5.* Paris. *de resig. l. 1. quæst. 1. num. 12.* Azor. *p. 2. l. 7. c. 16. quæst. 4. & 5.* Tusch. *lit. C. concl. 342. & lit. M. concl. 148.* Gonz. *ad Reg. 8. Cancell. gl. 15. num. 43.* Ricc. *in pr. for. eccles. decis. 20. num. 3. in 1. editione. aliàs resol. 212.* & alii, quos magno numero citat. Barbof. *loc. cit.* Ratio est, quòd matrimonium sit incompatible cum beneficio ecclesiastico. Ac proinde, dum id scit, aut scire debet clericus, se illud unâ cum eo retinere non posse, ipso facto suo ducendo uxorem, seu sponte assumendo hunc statum incompatible, sub cuius non assumendi conditione illi collatum beneficium, beneficio tacite renunciat, & sic per resignationem hanc seu spontaneam dimissionem, & nullatenus per modum pœnæ, utpote quæ non incurritur ante sententiam Judicis, vacat beneficium, non obstante, quòd aliàs resignatio non valeat, nisi interveniente autoritate superioris recipientis illam; cum id procedat in resignatione expressâ, quæ fit per verba, non verò in ea, quæ fit factò; quemadmodum clericus clericale privilegium non amittit, renunciando illi verbo, bene tamen factò. Neque etiam obstante, quòd aliàs ab initio habilis ad beneficium, non perdat illud superveniente inhabilitate. V. g. irregularitate; cum id verum sit loquendo præcise de inhabilitate, non verò interveniente resignatione, ut Pirh. *num. 12.* cum Sanch. *l. c. n. ult.* Unde etiam non obstat

D

quòd

quod textus nullus sit hanc vacationem ipso jure inducens. Ex hac verò vacatione contingente ipso jure jam inferitur, quod talis, nisi statim à contracto matrimonio dimittat beneficium, peccet graviter, tanquam injustus detentor rei non suæ, & fructus interea perceptos restituere teneatur. Pirh. num. 15. Bartol. loc. citat. cum Sanch. cit. d. 42. à n. 10. & Ricciull. de person. extra grem. eccl. existens. l. 7. c. 1. num. 10. Item quod renunciatio à tali facta in favorem alterius nullius sit momenti, quia jus nullum amplius in eo habet. Sanch. loc. citat. num. 13. Barbof. Pirh. LL. cit. Item quod impetrari possit ab alio eique conferri, etiam si vacet solo jure, & non defacto, clerico conjugato illud adhuc detinente; in quo casu esse opus sententiâ, quâ declaratur clericum excidisse beneficio, & ut in ejus executione intelligatur vacasse à tempore ductæ uxoris, ait Pirh. loc. citat. vide me de his omnibus in for. benef. p. 3. quest. 36. num. 2.

2. Porrò extenditur responsio primò, ut procedat, si matrimonium necdum consummatum; quia etiam copulâ non secutâ, jam assumptus status incompatibilis cum beneficio. Sanch. loc. cit. num. 5. Garc. de benef. p. 11. c. 8. num. 1. Ricciull. l. c. num. 17. Navar. c. 25. man. num. 120. Barbof. l. c. num. 4. Pirh. num. 13. Imò, etsi uxor necdum cognita mortua sit, aut religionem ingressa, & sic matrimonium ratum dissolutum, beneficia vacare pergunt. Abb. in cit. c. 1. h. t. num. 5. Barbof. num. 5. citatis aliis Garc. l. c. n. 2. Sanch. Pirh. Nav. LL. cit. si quidem, postquam semel amissa, seu vacarunt, non recuperantur absque nova institutione canonica; cum jus semel extinctum non reviviscat, licet causa extinguens cessarit juxta c. 2. § 3. de renunc. junctâ reg. 1. juris in 6. & Arg. clem. gratia. de redemptis junctâ Gl. v. resignaveris.

3. Extenditur secundò, ut etiam amittantur accessus & regressus, & quælibet jura ad beneficium competentia. V. g. rescriptum obtentum ad beneficium vacaturum, ut villius, etiam dissoluto matrimonio rato, illud vacans perere & impetrare nequeat; si enim ob assumptionem status incompatibilis cum beneficio illud jam habitum amittatur, multò magis jus ad illud. Garc. Ricciull. Pirh. LL. cit. Sanch. l. c. n. 7. Paris. l. c. n. 14. Clar. l. c. n. 3. Guttier. de matrim. c. 97. n. 4. & alii, quos citat & sequitur Barbof. l. c. n. 3. Arg. clem. gratia. ubi quod, qui impetravit gratiam de beneficio sibi conferendo, eidem gratiâ tacitè renunciare censetur, si ante collationem istius beneficii aliud cum eo incompatible pacificè assequatur, quamvis illud postmodum resignavit, aut resignare paratus sit. Non tamen videtur extingui jus, quod quis ex suadatione ad certum beneficium habet, quin illud soluto matrimonio vacans obtinere possit. Neque extinguitur dispensatio per matrimonium, V. g. cum illegitimo, quò minus soluto matrimonio obtinere possit beneficium; cum per dispensationem nullum jus acquiratur, nec in re, nec ad rem, sed tantùm removeatur impedimentum, ob quod incapax erat beneficii, & habilis reddatur & maneat. Sanch. l. cit. apud Pirh. loc. citato.

4. Extenditur tertio ad pensiones ecclesiasticas seu titulo clericali obtentas, seu quas possidet tanquam clericus, ut & ipsæ ipso jure amittantur per matrimonium contractum etiam cum una eademque virgine. Card. de Luca de pens. d. 46.

num. 6. ubi etiam is, quod id procedat, etiam si talis expressè profiteatur, se velle in statu clericali perleverare) Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. num. 3. Sanch. de mat. l. 7. d. 44. num. 5. Pirh. hoc. tit. num. 13. Tondut. 99. benef. p. 3. cap. 196. num. 11. (ubi etiam, quod id procedat, etsi pensio imposita sine ullo onere) Lotter. de re benef. l. 1. q. 42. num. 43. qui etiam quest. 40. num. 205. pro hoc refert constim. Pii V. in Bullar. 75. ubi is expressè, quod clerici post contractum matrimonium etiam cum una eademque virgine pensiones antiquas retinere nequeant. Barbof. l. c. num. 6. ubi is, quod etiam juxta Rotam in Roman. pensio. de 10. Maji. 1610. & in Trullen. fructuum Priorat. de 21. Junij 1619. per contractum matrimonium per verba de præsentate non valeat transactio seu nova conventio inter titularem & pensionarium super ejus solutione sine Sedis Apostolicæ beneplacito. Ratio horum est, quod hæ pensiones subrogentur beneficiis, subrogatum autem sapiat naturam illius, cui subrogatur; acita, qui incapax est beneficii, incapax est etiam pensionis ecclesiasticæ, & consequenter, sicut contrahendo matrimonium renunciatur tacitè beneficio, ita & pensioni ecclesiasticæ. Sanch. Pirh. LL. citat. Porrò extensio hæc extenditur ulterius & limitatur non secus, ac principalis responsio de amissione beneficiorum. Vide me in for. benef. p. 3. quest. 645. num. 2. & seq. ubi etiam fusè num. 5. qualiter præservetur talis pensio, non obstante matrimonio, per dispensationem Papæ & ex privilegio speciali concessio aliquibus Ordinibus militaribus, ut retinere possint pensiones ecclesiasticas, etiam post contractum matrimonium cum una virgine. de quo postremo vide quoque Barbof. l. c. num. 6. De ceterò hic sermo non est de pensionibus reservatis clerico promissio alioquò merè temporali compatibilium matrimonio. V. g. pro advocatia vel custodia ecclesiasticæ, quæ nullatenus amittuntur ob initum matrimonium (intellige etiam cum non virgine) Sanch. loc. citato num. 4. Lotter. l. c. num. 50. Barbof. l. c. num. 11. vide me l. c. n. 4.

5. E contra limitatur responsio, seu non extenditur primò ad clericos præcos beneficiatos, utpote qui conjugati retinere possunt beneficia, modo ea sint constituta more Græcorum, secus, si essent beneficia Latinorum. Barbof. jur. eccl. l. 3. cap. 14. num. 19. citans de Grassi, de effect. cler. eff. §. 25. §. 42. Sed neque ad contrahentes matrimonium per verba de futuro seu sponsalia. c. 1. hoc. tit. num. 1. Sanch. citata d. 42. num. 1. Garc. p. 11. cap. 8. num. 19. Clar. §. fin. quest. 73. num. 3. Guttier. de mat. cap. 97. num. 1. Gonz. ad reg. 8. Cancel. §. 15. num. 43. & plures alii, quos citat & sequitur Barbof. ad tit. 1. h. t. num. 11. Siquidem sponsalia non sunt matrimonium; & cum multis modis solvi possint, non constituunt statum incompatibilem cum beneficio; adeoque iis contractis non vacat beneficium; quemadmodum per adoptionem secundi beneficii incompatibilis non vacat primum, donec plena possessio, percipiendo ejus fructus, acquisita. juxta c. commissis. de elect. Pirh. num. 14. Quin imò ne quidem contrahenti sponsalia immineret pœna amissionis beneficii per sententiam. Lotter. l. 3. quest. 26. num. 70. contra Less. de just. l. 2. cap. 34. num. 114. quatenus is ait, quod talis non possit retinere beneficium, si velit satisfacere promissioni sponsalium, & quia

& quia dedecorat Statum ecclesiasticum contrahendo sponsalia, retinens simul beneficium; quam doctrinam Lessii sibi non placere ait. Garc. *loc. citat. num. 19.*

Quest. 46. An & qualiter vacent beneficia ob contractum matrimonium nulliter seu invalide?

R. Esp. primò in genere, multum in hoc variare AA. non tantum in specie pro diversitate causarum, ex quibus accidit hæc nullitas, sed etiam in genere, contrahendo, num vacent ipso jure beneficia, tam contrahentis nulliter bona fide, seu cum ignorantia impedimenti, quam contrahentis mala fide, seu cum scientia impedimenti dirimentis. Sic enim primò, præciscendo à scientia & ignorantia, non vacare ipso jure beneficium ob matrimonium nulliter contractum, docent Less. *loc. citat. num. 114.* Castrop. *tract. de benef. d. 6. p. 6. num. 9.* Sanch. *l. 7. d. 43. num. 3.* cui sententiæ adheret Pirh. *loc. cit. num. 16.* citans insuper Laym. *l. 4. tract. 2. cap. 14. num. 7.* qui & inde deducunt, posse nulliter contrahentes resignare beneficium in favorem, ante quam eo priventur per sententiam; cum necdum vacet. Rationem dat Castrop. *loc. cit.* quòd textus hanc privationem inducentes loquantur solum de matrimonio valido *jure legitimo*, ut patet ex *hoc. tit.* & ratione, quam adducunt; quia nimirum divinis ministeriis vacare nequeat, qui uxori & voluptatibus carnis addictus; qualiter iis addictus non est, qui nulliter contrahit. Sed neque ullibi in jure delicto matrimonii nulliter attentati hæc pœna privationis ipso jure statuta est. Aliam rationem addit Pirh. quòd non inducat impedimentum, quod de jure non forsitur effectum. juxta *Reg. jur. 52. in 6. & L. s. se. §. condemnatum. ff. de rejudic.* E contra distinguunt. Decius, *conf. 166. num. 1. vol. 1.* Imol. *in clem. gratis. de rescrip. num. 25.* Garc. *loc. citat. num. 8.* hic quidem docendo, non ignoranter, sed scienter contrahentem ipso jure privatum esse; eò quòd graviter delinquat malitiosè attentando assumere statum incompatibilem cum beneficio; & hæc sententiam, scienter contrahentem nulliter ipso jure privatum, contra Castrop. & Sanch. sectantur Lotter. *l. 3. quest. 26. num. 76. & 79.* qui etiam oppositam sententiam, nimirum taliter contrahentem esse privandum per sententiam, cavendam esse ait. item Gonz. *cit. gl. 15. num. 44. & gl. 57. num. 44.* ubi etiam pro ratione addit, quòd, quando lex ipsa vel dispositio potius consideravit ipsum factum quam effectum, pœna incurritur ex solo facto, quamvis illud jure non subsistat. Bartol. *in L. quid ergo. ff. de his qui not. infam. num. 1.* Tondut. *qq. benef. p. 2. cap. 5. num. 18.* dicens in ordine ad incurrendam hanc pœnam privationis ipso jure non inspiciendum validitatem facti, sed ipsum factum. Covar. *de matrim. p. 2. c. 6. §. 3. num. 4.* Cavall. *opin. comm. tom. 1. g. 147. num. 4. & 5.* dicentes oppositam sententiam esse erroneam suamque teneri à Rota *decis. 8. p. 3. recentiorum.* Fundamenta etiam sententiæ oppositæ dissolvit Lotter. *loc. citat. à num. 80.* de quo vide me *for. benef. p. 3. quest. 43. num. 3.* Secus vero esse de ignoranter contrahente matrimonium nulliter tenet Garc. *loc. citat.* eo quòd hic neque delictum admiserit, neque censetur renunciante beneficio, nisi sub conditione verè contracti matrimonii. Decius verò cum aliis contrarium docendo, nempe non scienter, sed igno-

R. P. Leurr. *Jur. Can. Lib. III.*

ranter contrahentem matrimonium invalidè bona fide, ipso jure privatum esse; eò quòd sciens matrimonium nullum, adeoque non inducens statum incompatibilem, contrahendo censetur non velle renunciare beneficio. De cætero plures ex AA. tenentibus ob matrimonium contractum nulliter, sive scienter sive ignoranter, ipso jure vacare, dicunt, expectandam tamen sententiam declaratoriam facti, nisi illud sit ita notorium, ut nulla opus declaratione. Vide me *loc. cit. n. 4.* descendendo nunc ad particularia.

2. Resp. secundò: clericus in minoribus constitutus contrahens nulliter ob impedimentum consanguinitatis, affinitatis aliudve simile dirimens, sive contrahat scienter, sive inscienter, secundum sententiam Castropalai. *loc. citat. num. 11.* & Sanch. *loc. citat. num. 5.* quos sequitur Pirh. *num. 17.* citatiq; ab eo *num. 16.* item Laym. & Less. pluresq; alii magno numero citati à Barbof. *in cap. 1. hoc. tit. num. 7.* iis inherente, inherentes rationi in genere datae *resp. preced.* non vacant ipso jure. Contrarium directè tenentibus Lotter. Cavall. Gonz. Tond. *LL. citat.* saltem de contrahentibus scienter invalidè, qui fundamento contrario inherant. nimirum, ut Lotter, quòd pœna illa amissionis beneficii ipso jure non pendeat, neque à tacita renunciacione, neque ex incompatibilitate statûs contrarii statui beneficii validè actu impressa; sed ab attentacione talis statûs, & productione illius ad aliquod esse defacto propter consensum in tale matrimonium, in quo aliàs consistit tota formalitas illius, & quo inducitur publica honestas. Item quòd ratio textus. *cap. 1. hoc. tit.* non fundetur super alio, quam super incongruentia facti respectu statûs clericalis, quæ est tam in matrimonio defacto seu invalido, quam in matrimonio de jure, modò appareat de ejus formalitate ex consensu. De quo ulterius vide me *loc. citat. num. 3.*

3. Resp. tertio. Dum contrahitur nulliter ob defectum consensûs, estque hic defectus ex parte beneficiati. V.g. quia is non est sanæ mentis, vel gravi metu coactus, non vacant ejus beneficia, neque ipso jure, neque per sententiam; quæ neque verè assumpsit, neque assumere attentavit matrimonium, ita Lotter. *loc. citat. num. 75.* Sanch. *loc. citat. num. 7.* Castrop. *loc. cit. num. 12.* & concorditer omnes. Secus tamen est, seu vacant ipso jure secundum Lotter, aliosq; eum secutos, si defuit consensus, quia fictè & simulatè contrahit; quia attentavit contrahere. Si verò defectus consensûs est ex parte mulieris ob impedimentum quodeunque illius consensum liberum impediens, secundum sententiam Lotterii ejusque sequacium, ad quos accedit Azor, *p. 2. l. 7. c. 16. g. 6.* & Garc. *p. 11. c. 8. num. 10.* (quamvis is contrarium sentiat, dum defectus consensûs mulieris est ex amentia) vacat beneficium ipso jure; quia ex parte clerici defacto matrimonium est attentatum, & quidem culpabiliter, dum scivit hunc defectum. De cætero consensus beneficiati non censetur deficere, dum, etsi verè præstitus, lex tamen illum annullat Tondut. *qq. benef. p. 2. c. 5. §. 2. n. 18.*

4. Reip. quarto: contrahens nulliter, sive scienter sive ignoranter, ob defectum ætatis, alterutro impubere, malitiâ non supplente ætatem, etiam dum clericus ipse pubes est, non videtur ipso jure amittere beneficium. Castrop. *loc. cit. n. 15.* Azor. *loc. cit. g. 15.* Garc. *l. c. n. 20. & 21.* Pirh. *n. 17.* & alii, etiam de cætero

D 2

sectan-